

A LOVASTURIZMUS HELYZETE LAJOSMIZSÉN ÉS KÖRNYÉKÉN

THE SITUATION OF EQUESTRIAN TOURISM IN AND AROUND LAJOSMIZSE

Bujdosó Gréta⁰⁰⁰⁹⁻⁰⁰⁰⁶⁻⁴²³⁹⁻⁷⁵⁷⁰¹, Csordás László⁰⁰⁰⁰⁻⁰⁰⁰²⁻²⁹⁸⁵⁻⁴⁴⁹⁴¹

¹ Turizmus-Vendéglátás Tanszék, Gazdaságtudományi Kar, Neumann János Egyetem, Magyarország
<https://doi.org/10.47833/2025.2.ENG.010>

Kulcsszavak:

turizmus, lovasturizmus, interjú, kérdőív

Keywords:

tourism, equestrian tourism, interview, questionnaire

Cikktörténet:

Beérkezett 2025 február 10.
Átdolgozva 2025 május 2.
Elfogadva 2025 augusztus 25.

Absztrakt

A mai felgyorsult és modern világban egyre inkább feledésbe merülnek a lovashagyományok és a magyar lovaskultúra. Az emberek többsége nem is tud a lovasturizmussal kapcsolatos lehetőségekről. Ezeket figyelembe véve a legfőbb probléma, hogy nincs megfelelő marketing kommunikáció ezen a területen. Nincs elég reklám, hirdetés, ezáltal sok emberhez nem jutnak el az információk. Kutatásom célja, hogy bemutassam a lovasturizmus jelentőségét, helyzetét és fejlődésének lehetőségeit Lajosmizsén és környékén. Két formában végeztem el a primer kutatásomat. Egyrészt kérdőívet készítettem a helyi emberek és azok körében, akik lovakkal foglalkoznak vagy közel állnak bármilyen lovas tevékenységhez. Másrészt interjúk megkérdezést is alkalmaztam a környék három legmeghatározóbb szolgáltatójával. Mindezek segítségével rá tudtam mutatni az esetleges hiányosságokra. Az interjúk alapján megállapítható, hogy fontos, hogy a lovas szolgáltatók „több lábon álljanak”, azaz rendelkezzenek étteremmel vagy biztosítsanak szálláslehetőségeket a vendégeknek. A kérdőívre érkező válaszok alapján közkedveltek a lovastúrák és a hagyományörző lovasbemutatók Lajosmizsén és környékén. A kutatás eredményei rámutatnak a lovasturizmus fejlesztésének és problémáinak megoldásának lehetőségeire, amelyekkel fellendíthető lenne ez a szektor.

Abstract

In today's fast-paced and modern world, equestrian traditions and Hungarian equestrian culture are increasingly being forgotten. The majority of people do not even know about the possibilities related to equestrian tourism. Taking these into account, the main problem is that there is no adequate marketing communication regarding equestrian activities. There is not enough advertising, so the information does not reach many people. The purpose of my research is to present the importance, situation and development possibilities of equestrian tourism in Lajosmizse and its surroundings. I did my primary research in two ways. On the one hand, I created a questionnaire among local people and those who deal with horses or are close to any equestrian activity. On the other

---

hand, I interviewed the three most important service providers in the area. With the help of all of this, I was able to point out any shortcomings. On the basis of the interviews, it can be concluded that it is important for horse-riding service providers to "stand on more than one foot", i.e. have a restaurant or provide accommodation for guests. Based on the responses to the questionnaire, horse tours and traditional horse shows are popular in and around Lajosmizse. The results of the research point to the possibilities of developing equestrian tourism and solving its problems, which could be used to boost this sector.

---

1. Bevezetés

Az emberek általában a vidéki tájakon való tartózkodásuk során pihenésre, nyugodt környezetre és természeti szépségekre vágnak. Azonban sokan nincsenek tisztában azzal, hogy milyen izgalmas programok – például lovasprogramok – várják őket Lajosmizsén és környékén. Fontos lenne, hogy felhívják a figyelmet a különféle lovas lehetőségekre. A mai felgyorsuló, modern világban egyre kevésbé foglalkozunk a magyar lovaskultúrával, ezáltal feledésbe merülnek a hagyományok, és nincsenek kellőképpen kihasználva a természeti adottságaink. Mindezek javításához több reklámra, hirdetésre lenne szükség, amelyek segítségével több emberhez eljuthatnának az információk. A primer kutatást két módon készítettem el. Egyrészt online kérdőív segítségével a helyi emberek és a lovas tevékenységeket végzők válaszaiból dolgoztam. Másrészt interjút készítettem a környék három legmeghatározóbb szolgáltatójával. Így mind a vendégek és résztvevők, mind pedig a szolgáltatók szempontjából is megvizsgálhattam a lovasturizmus helyzetét.

Kutatási kérdések:

1. Milyen jövője van a lovasturizmusnak? Milyen kitörési pontjai vannak?
2. A turisták fő motivációi, szokásai, amiért a környékre érkeznek. Miért érkeznek a környékre az emberek? Mely generációt vonzza leginkább? Hányszor vesznek részt lovas eseményeken?
3. A programok ismertsége a lovakat kedvelők körében. Mennyire ismert Lajosmizse és környéke a lovas vendégek és a lovasprogramokat kedvelők körében? Melyek a legkedveltebb programok és tevékenységek a lovasturisztikán belül?
4. A résztvevők elégedettségének felmérése a kínált szolgáltatásokkal kapcsolatban. Milyen tényezők befolyásolják az elégedettséget a lovas szolgáltatások minőségével kapcsolatban? Milyen fejlesztésekre lenne igény?

2. Szakirodalmi áttekintés

A turizmust sokoldalúan meg lehet közelíteni, többféle fogalommal is le lehet írni. A svájci Hunziker és Krapf 1954-ből származó definíciója alapján, amit Michalkó is idézett a művében „Az idegenforgalom mindazoknak a kapcsolatoknak és jelenségeknek az összessége, amelyek az idegenek utazásából és tartózkodásából erednek, amennyiben a tartózkodás célja nem letelepedés vagy állandó kereseti tevékenység folytatása. [5] A turizmus tehát olyan tevékenységek összessége, amelyeket az emberek végrehajtanak, amikor elhagyják szokásos lakóhelyüket és más helyekre utaznak, legyen az belföldi vagy külföldi úticél.

A turizmusnak két alapvető fajtáját különböztetjük meg, annak függvényében, hogy munkával vagy szabadidős tevékenységgel töltjük az utazás idejét. Előbbit hivatásturizmusnak, utóbbit szabadidős turizmusnak nevezik. A turizmus tevékenységének jellegéből eredően különbséget tehetünk aktív és passzív turizmus között. „Az aktív turizmus esetében a turista utazásának motivációja valamilyen fizikai aktivitást igénylő szabadidős vagy sporttevékenység gyakorlása.” [4] A passzív turizmus viszont olyan tevékenységeket jelent, amelyek inkább pihenést, kikapcsolódást és megfigyelést jelentenek.

A szabadidős turizmus csoportjába, azon belül konkrétan a hobbiturizmusok közé sorolható a lovasturizmus. Ide tartozik minden olyan tevékenység, ami lóval, lovaglással kapcsolatos tevékenység. A passzív lovasok a lovasbemutatókon és fogattúrákon való részvételt helyezik előtérbe. Számukra a ló látványa és jelenléte nyújtja a legnagyobb vonzerőt. [6] Az aktív lovasturizmus olyan tevékenységet jelent, ahol részt vesznek a lovaglásban vagy egyéb lovas tevékenységekben. Lehetnek tapasztalt lovasok, akik izgalmas lovastúrákon gyakorolhatják tudásukat, vagy kezdők, akik oktatást kérnek a lovagláshoz.

Magyarországon jelentős szerepet kaptak a lovak, és nagy történelmi hagyományai vannak a lótenyésztésnek, a lovassportnak és a lovaglásnak, ezért általában a magyarokat lovas nemzetnek tartják. Véleményem szerint a lovasturizmusnak nagy jelentősége van hazánkban, hiszen ez az egyik vonzereje a magyar idegenforgalomnak. Szabadon lehet lovagolni a legszebb tájakon, réteken és erdőkben, így fedezve fel a természet rejtett kincseit. A ló az elmúlt évtizedekben a mezőgazdasági folyamatokon túlmenően kulturális és hagyományőrző funkciókat kapott. [7]

A belföldi kereslet az aktív lovasturizmus irányába jelentősebb, míg a külföldiek esetében inkább a passzív, mivel őket az országról hallott és hangoztatott sajátosságok érdeklik. A ló erőt, szépséget és alázatot sugalló állat, így mindkét esetben a ló jelenléte nyugtató és boldogító hatással van az emberekre. [2] A passzív részvétel szempontjából két rendezvényfajtát különböztethetünk meg. Az időponthoz és helyhez kötött rendezvények, amelyek legtöbbször a történelmi lovasjátékokat idézik fel hagyományőrző egyesületek előadásában. „Olyan programok tartoznak ide, amelyek adott helyen bizonyos évfordulóhoz, történelmi eseményhez vagy más hagyományokhoz kötődnek.” [3] A folyamatosan működő bemutatók pedig az olyan előadásokat foglalják magukba, amelyek a hagyományos pusztai lótarásra épülnek. „Az elmúlt évtizedekben kialakult egy sajátosan magyar bemutatótípus, az ún. pusztai program.” [3] Ezeket a bemutatókat eredeti népviseletben adják elő. A program során számos izgalmas elem jelenik meg, mint például a karikás ostor használata, a csikós ügyességi számok, a népi fogatok, azaz a pusztai ötös vagy a pusztai tízes egyedülálló produkciója.

Az aktív lovasok tekintetében három létesítményt különböztetünk meg. Az első ilyen a lovasudvar, amely „egyszerű szolgáltatásra, lovardai és tereplovaslásra rendezkedett be”. A lovasiskola „mindazon szolgáltatásokat nyújtja, mint az előző kategória, de mint a neve is mutatja, lovasoktatást is végez”. A lovasklub pedig „versenyzők nevelésével, versenyrendezéssel is foglalkozik egy vagy több szakágban, ennek megfelelően leigazolt versenyzői vannak.” [3] Hazánkban az aktív lovasprogramok szempontjából a díjlovaglás, a díjugratás, a fogathajtás, valamint a lovasíjászat a legkedveltebbek. „Ezek mindegyike komplexebb lovastudást igényel.” [8]

„Az állatokkal, köztük a lóval való foglalkozás az emberek nagy részére pozitívan hat.” [1] Testileg és lelkileg is felfrissíti az embereket, de mindenki számára egyedülálló, hogy mely tevékenységfajtaival éri el a legnagyobb mértékű elégedettséget. „A lovaglás alkalmas a felnőttek aktív felüdülésére és a gyermekek fizikai, pszichés és magatartásbeli fejlesztésére.” [1]

3. Módszertan

Munkámat szekunder kutatással kezdtem, hogy megismerjem a szükséges szakirodalmat a témával kapcsolatban. Megismerkedtem a turizmus fogalmával, szereplőivel és típusaival, majd áttértem a lovasturizmus kérdésköréhez. A lovasturizmus kialakulásáról, az ezzel kapcsolatos hazai és nemzetközi célokról, magyarországi és nemzetközi helyzetéről is olvashattam. A folyamat alatt több, mint 40 szakirodalmat dolgoztam fel, amelyek között szerepeltek könyvek, folyóiratcikkek, jegyzőkönyvek, fejlesztési és stratégiai tervek. Idegen nyelvű forrásokat is feldolgoztam a munkám során.

Ezen ismeretek megszerzése után primer kutatást végeztem. Ezt két módon készítettem el. Egyrészt interjúk megkérdezés formájában felkerestem a környék három legmeghatározóbb lovas szolgáltatóját. A beszélgetések során szó volt többek között az adott helyen található lovas szolgáltatásokról, a vállalkozások működéséről és a magyar lovasturizmusról is.

Másrészt online kérdőívet készítettem annak érdekében, hogy megismerjem az emberek véleményét a témával kapcsolatban. A helyi emberek, valamint azok voltak a segítségemre,

akik lovakkal foglalkoznak, vagy közel állnak bármilyen lovas tevékenységhez, esetleg lovassporthoz. A kérdések a lovas szolgáltatásokkal kapcsolatos elégedettségre, a magyar lovasturizmus helyzetére, valamint a legkedveltebb lovas tevékenységekre vonatkoztak. A kérdőívre 184 válasz érkezett. Ezekből az adatokból tudtam dolgozni. Összefoglaltam az eredményeket, következtetéseket, valamint rámutattam az esetleges hiányosságokra és fejlesztési javaslatokat fogalmaztam meg az elkövetkezendő időszakra.

4. Eredmények

4.1. Az interjú megkérdezés elemzése

Az interjú megkérdezés során három lovas szolgáltató válaszolt a kérdéseimre. Ezek közül egy Lajosmizsén, egy Kunbaracson, egy pedig Kerekegyházaán található. A felmérés során mindhárom hely esetében más pozícióban lévő személy válaszolt a kérdéseimre. Megkérdezésükkor figyeltem rá, hogy mindenképpen olyan interjúalanyom legyen, aki közel áll a lovakhoz, illetve aki a mindennapi tevékenysége során – ha nem is közvetlenül, de – foglalkozik a lovas szolgáltatásokkal.

A megkérdezettek közül a kunbaracsi Hunor Lovastanya a legkisebb vállalkozás. Itt állandóan három fő dolgozik, de természetesen időszaktól függ, hogy kérnek-e külső segítséget. A kerekegyházi Varga Tanyánál az istállóban 6 fő dolgozik, akik a lovakkal kapcsolatos feladatokat látják el. A lajosmizsei Tanyacsárda esetében pedig körülbelül 10 ember végzi a teendőket az istálló környékén és az udvaron. A létesítmények kapacitását az 1. számú táblázatban foglaltam össze, mivel mindhárom hely esetében van szálláslehetőség, valamint van, ahol étterem is kapcsolódik hozzá.

1. táblázat: A vizsgált lovasturisztikai létesítmények kapacitásainak alakulása

Létesítmény	Befogadó képesség		Étterem
	Szállás	Program	
Varga Tanya	160 fő	Pusztaprogram esetében minimum létszám: 25 fő Nagyobb létszám is lehetséges, egyedi igényekhez igazodnak.	A szálláshelyen tartózkodó vendégek fogadására alkalmas. (Kivéve rendezvények esetében) 160-180 fő
Hunor Lovastanya	17 fő	10 fő	A létesítményhez nem tartozik étterem.
Tanyacsárda Kft.			
Új Tanyacsárda	50 fő	1.500 fő	1.100 fő
Öreg Tanyacsárda	-	400 fő	450 fő

Forrás: Saját szerkesztés, 2024

Ahogy az látható, a Varga Tanya rendelkezik a szálláson a legtöbb férőhellyel, de mindhárom esetében – még ha csak korlátozottan is, de – van lehetőség erre. A programokon való részvétel szempontjából a Tanyacsárda által kínált lovasprogramok – főként a bemutatók és a pusztaprogram – képesek a több száz vendég fogadására. Fontos kiemelni, hogy két telephellyel rendelkezik ez a létesítmény, ezért az Öreg Tanyacsárda esetében 400 fő, az Új Tanyacsárda esetében 1.500 fő számára tudnak ülőhelyet biztosítani a bemutatók helyszínéként szolgáló pálya

körül kialakított tribünökön, így a megtekinteni kívánt előadást kényelmesen tudják igénybe venni az ide érkezők.

A Hunor Lovastanyánál nincs saját étkezde, de a falusi vendégházukban el tudják szállásolni az ide érkezőket. Nemcsak a lovas vendégek számára kínálják fel ezt a lehetőséget, de a vendégek 80%-a azért náluk tölti az éjszakát, mert igénybe veszi a többi szolgáltatásukat is. A programok szempontjából a maximális létszám 10 fő, mivel a túrákon egyszerre ennyi embert tudnak figyelemmel kísérni.

A Varga Tanyánál csak az ott szállásoló vendégeket szolgálják ki az éttermükben, valamint rendezvények esetén akár 180 fő fogadására is alkalmas. A lovas szolgáltatások tekintetében leginkább az egyedi igényekhez igazítják a programokat, de a pusztaprogram esetében minimum 25 fő az elvárás.

A beszélgetés során szó volt arról is, hogy hogyan oszlanak meg a bevételek a különböző vendéglátóegységek és a lovas programok között. A Hunor Lovastanya esetében szinte teljes mértékben a lovakkal kapcsolatos tevékenységekből van bevételük, míg a Tanyacsárda az étterem és a lovasprogram által tesz szert a nagyobb bevételre a korlátozott szálláslehetőség miatt. A Varga Tanyán régebben 80%-ban a lovas programok voltak a középpontban, mostanra viszont a rendezvények vették át a főszerepet a hely életében és bevételeiben is.

Az interjúk alapján összességében megállapítható, hogy az áprilistól októberig tartó időintervallumban nő meg jelentősen a kereslet a lovas szolgáltatások iránt. A vendégek számának alakulásáról és a magyarok és külföldiek közötti arányáról megállapítható, hogy számomra meglepően sok külföldi jön erre a területre a lovak társaságát keresve: A Varga Tanyára érkező nagyjából évi 5-6 ezer látogatóból csupán 30% a magyarok aránya. A Hunor Lovastanya jellemzően egyhetes túrákat szokott szervezni, amelyek körtúrák vagy csillagtúrák. Emellett lehetőség van a tereplovaglásra is, amely csak néhány órát vesz igénybe. Mindezeket figyelembe véve körülbelül éves szinten 300-350 főt fogadnak, melynek fele külföldi. A Tanyacsárdához érkeznek a legtöbben egy évben, ami 15 ezer vendéget jelent évente, és ebből a külföldi vendégek aránya 40 százalékot tesz ki.

A szolgáltatók mennyisége és minősége kapcsán minhárom hely esetében azt gondolják, hogy a minőség változó, ami több tényezőre vezethető vissza. Az egyik ok, hogy a képzések nem mindig felelnek meg a kívánt színvonalnak, így a szakemberek nem rendelkeznek megfelelő tudással és felkészültséggel. Ebből adódik, hogy kevés az olyan személy, aki garantálni tudja az ideális minőséget.

A Tanyacsárda és a Varga tanya képviselőinek véleménye alapján megállapítható, hogy az ő esetükben a többi kiegészítő tevékenységgel – mint például a szálláshely biztosításával vagy az étterem működtetésével – együtt megéri, de önmagában a lovas szolgáltatással nem feltétlenül lenne így. Azt vallják, hogy egy vállalkozás számára fontos a több lábon állás. Mind a vendégek szempontjából – hogy egy helyen igénybe tudják venni a lovas szolgáltatást, tudjanak étkezni és szállást is tudjanak foglalni, amennyiben szükséges –, mind a vállalkozás működése szempontjából fontos ez, mivel így kiegészülnek a bevételek a melléktevékenységek által.

4.2. A kérdőíves megkérdezés kiértékelése

A kérdőív elkészítésekor a célom az volt, hogy felmérjem a térség népszerűségét, a lovas szolgáltatásokkal kapcsolatos elégedettséget, valamint azt, hogy az emberek többsége mit gondol a magyar lovasturizmus helyzetéről. A kérdőívet összesen 184 fő töltötte ki.

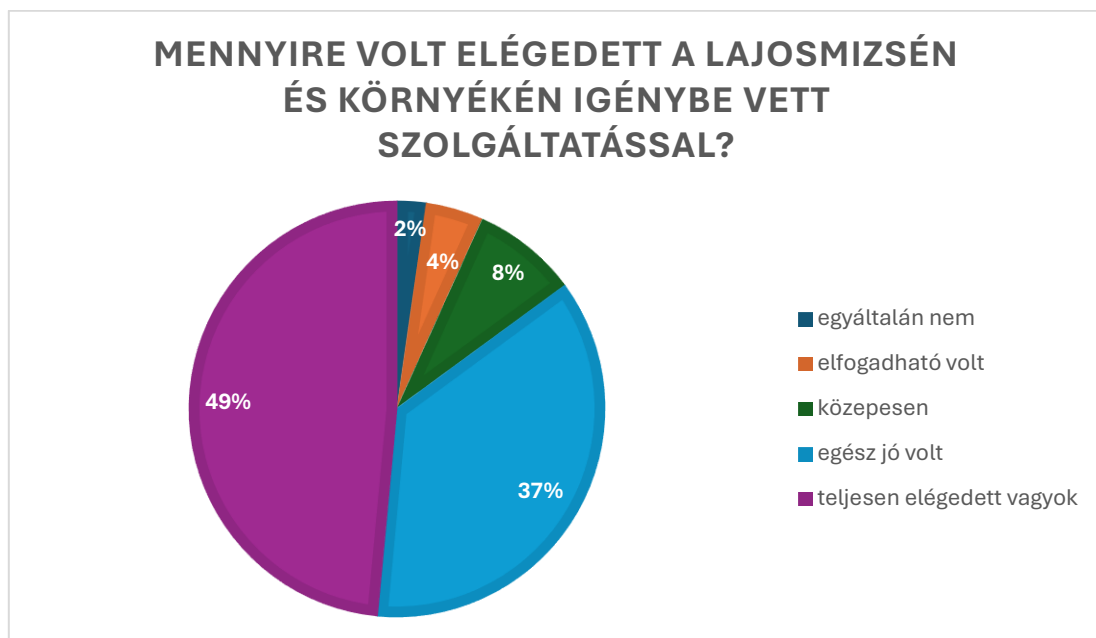
Azt gondolom, hogy alapvetően a nők hajlamosabbak kérdőívek kitöltésére. Véleményem szerint nyitottabban vesznek részt kutatásokban, és szívesebben osztják meg a véleményüket. Ezt figyelembe véve nem okozott nagy meglepetést számomra, hogy a válaszadók 92%-a, azaz 170 nő töltötte ki az űrlapot.

A válaszadók közül 69 fő válaszolta, hogy szokott lovagolni, nagy részük hobbi szinten, de volt olyan is, aki versenyszerűen űzi ezt a sportot. Megfigyeltem, hogy akik az utóbbit választották, azok mindegyike nő, és a 20 éves, vagy az alattiak csoportját erősítik a legtöbben.

Elemeztem a hobbi lovasok életkor szerinti megoszlását is. Az eredmények azt mutatták, hogy a legnagyobb arányban a 21 és 30 évesek korosztályban, valamint a 20 év alattiak körében is népszerű ez a fajta időtöltés. A 41 és 50 év közöttiek csoportjában is vannak olyanok, akik szívesen foglalkoznak a lovakkal hobbi szinten.

Szerettem volna megtudni, hogy azok, akik gyakran vesznek részt lovasprogramokon, melyik eseményt preferálják a leginkább. Mindenkinél szerepelt a válaszaik között a hagyományőrző lovasbemutató és a szüreti felvonulás. A díjugrató versenyeken való részvétel is nagyon népszerű, mivel 29 személy jelölte be ezt a lehetőséget.

A lovasprogramok népszerűségét tekintve a felmérésem alapján megállapítható, hogy az ország nagy részéről érkeznek Lajosmizsére és környékére vendégek, akik igénybe veszik a kínált lehetőségeket. A válaszadók 69%-a azt írta, hogy töltötte már ilyen programmal az idejét, ha ebben a térségben járt. A legtöbben ebben az esetben is a hagyományőrző lovasbemutatót, a szüreti felvonulást jelölték meg, viszont több, mint felük, összesen 88 fő válaszolta, hogy a lovaskocsikázás élményével gazdagodott a régióban. A kapott adatok alapján a szolgáltatások minőségével nagy mértékben elégedettek voltak a résztvevők, mivel a „teljesen elégedett vagyok” lehetőségre a válaszadók 49%-a, az „egész jó volt” opcióra pedig 37%-a kattintott (1. ábra).

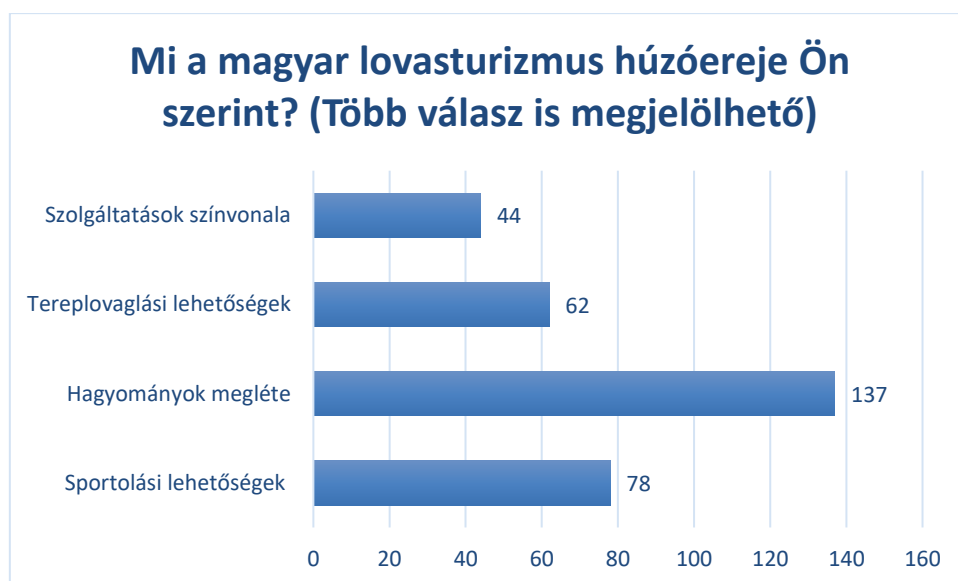

1. ábra: A Lajosmizsén és környékén igénybe vett szolgáltatásokkal kapcsolatos elégedettség

Forrás: Saját szerkesztés, 2024

A lovasprogramokon való részvételt a gyakoriság szempontjából úgy is megvizsgáltam, hogy akik gyakran jelennek meg ilyen eseményen, azok milyen kapcsolatban vannak a lovakkal. A 34 fő közül – akik azt választották, hogy gyakran mennek efféle rendezvényekre nézőként – 18 fő rendszeresen lovagol is, valamint 7 személy a „néha” lehetőséget választotta. Ebből azt a konklúziót lehet levonni, hogy ezeket összeadva közel 74% az, aki azért megy el a lovasprogramokra, mert szereti a lovakat és sokat foglalkozik velük.

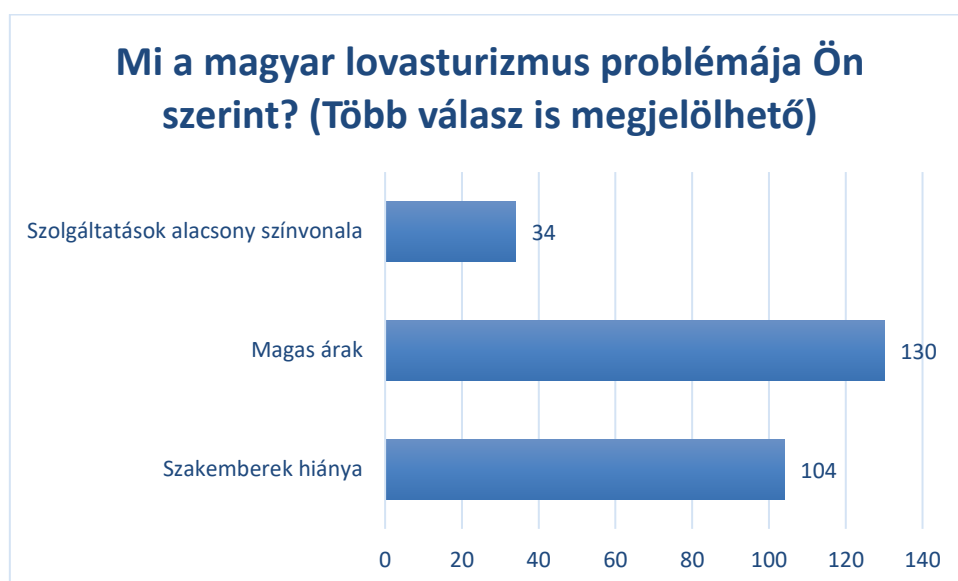
A magyar lovasturizmusról alkotott véleményeket is elemeztem. Először a pozitív jellemzőit vettem figyelembe. Legtöbben a hagyományok meglétét és a sportolási lehetőségeket tartották a legerősebb tényezőnek (2. ábra). Ez abból adódhat, hogy a hagyományokra támaszkodnak a rendezvények szervezésekor. Ha a csikós bemutatókat, pusztaprogramokat tekintem, azok is mind a lovaskultúra népszerűsítését és szemléltetését tűzik ki célul. A sportolási és lovaglási lehetőségek pedig a természeti adottságok miatt lehetnek fontosak a magyar lovasturizmus szempontjából.

2. ábra: A magyar lovasturizmus húzóereje

Forrás: Saját szerkesztés, 2024

A problémák elemzésekor egészen egyöntetű volt a válasz, mivel kimagaslóan a szakemberek hiányára és a magas árakra érkeztek a voksok (3. ábra).

3. ábra: A magyar lovasturizmus problémája

Forrás: Saját szerkesztés, 2024

Ez alapján látható, hogy mind a vállalkozások, mind pedig a résztvevők szempontjából is problémaként felmerült a szakemberek hiánya.

5. Következtetések, összegzés, fejlesztési javaslatok

A beszélgetéseken szerzett tapasztalataim alapján következtetni tudok néhány dologra. Fontos, hogy a lovasprogramokat kínáló és szervező létesítmények szálláslehetőséget

biztosítsanak, hiszen azok a vendégek, akik a lovak miatt érkeznek távolabbról az adott helyre így kényelmesen és egyszerűen meg tudják oldani a pihenőhelyüket is. A nagyobb létesítmények szerint a lovas szolgáltatások kínálata nem elegendő ahhoz, hogy nyereségesen tudjanak üzemeltetni egy intézményt, de kiegészítő tevékenységekkel együtt megéri. Elemeztem a magyar és külföldi vendégek arányát is, amely a három hely adatai alapján azt mutatta, hogy 53%-ban külföldi látogatók vesznek részt a programokon. A lovas szektor problémáival kapcsolatban egyöntetűen a megfelelően képzett szakemberek hiányát említették. A vállalkozások számára kiemelt fontosságú a folyamatos fejlesztés, ezért az erre vonatkozó célok is szóba kerültek.

A kérdőívre érkezett válaszok alapján megállapítható, hogy közkedvelt és híres Lajosmizse és környéke a lovas programok szempontjából. Akik erre a területre látogatnak leginkább a hagyományőrző lovasbemutatót, vagy a lovaskocsikázást választják időtöltésül, de vannak olyanok is, akik a szüreti felvonulás miatt érkeznek ide. Az aktív programok közül a túralovaglás és tereplovaglás mutatkozott a legkeresettebbnek.

Az elemzéseim alapján megfogalmaztam néhány fejlesztési javaslatot, amelyek segíthetnek a lovasturizmus fellendítésében, valamint a problémák kiküszöbölésében.

Azt gondolom, hogy nagyobb hangsúlyt kellene fektetni a marketing kommunikációra a lovas tevékenységekkel kapcsolatban. Saját tapasztalatom is az, hogy sajnos alig látni ilyenféle hirdetéseket, reklámokat, pedig a cél az lenne, hogy minél elterjedtebbek legyenek a lovasprogramok, és az emberek szívesen vegyenek részt rajtuk. A közösségi média felületein való aktív jelenlét is sokat segíthetne azon, hogy több emberhez eljussanak az információk.

Fontos lenne, hogy bevezessék az óvodai és iskolai intézményekbe a rendszeres lovasprogramokat, mivel azok hozzájárulhatnak a gyermekek készségeinek és képességeinek fejlődéséhez. A foglalkozásokat szakkörök keretében szervezhetnék meg, valamint családi napokat és több óvodai és iskolai rendezvényt is tarthatnának a létesítményeknél.

A lovardák, lovastanyák, lovasiskolák, valamint azok a helyek, ahol lovasprogramokon lehet részt venni, tarthatnának nyílt napokat annak érdekében, hogy az emberek jobban belelássanak a tanyasi életbe, és abba, hogy milyen feladatokat kell ellátnia annak, aki a lovakkal foglalkozik.

A szakemberek pótlására és a hiány elkerülésének érdekében fontos lenne az oktatások és a továbbképzések korszerűsítése.

Az utolsó javaslatomként pedig a terápiás lovaglás fontosságát emelném ki. Az egészségügy számos területére be lehetne vezetni (például tanulási és magatartászavarok, mentális betegségek enyhítésében, rehabilitációs folyamatokban stb.), így enyhébb esetekben elkerülhető lenne a gyógyszeres kezelés és a lovak részesei lehetnének a gyógyulási folyamatnak. Ahhoz, hogy ez jól tudjon működni több terápiás lovasközpontot kellene létrehozni az országban.

Köszönetnyilvánítás

„A 2024-2.1.1-EKÖP-2024-00008 számú projekt a Kulturális és Innovációs Minisztérium Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Alapból nyújtott támogatásával, a 2024-2.1.1-EKÖP pályázati program finanszírozásában valósult meg.”

Irodalomjegyzék

- [1] Bóka, F. & Dinya, E. (2019). A lovaglás, mint a rekreáció egyik lehetősége, DOI: <https://doi.org/10.21486/recreation.2019.9.1.2>
- [2] Fehér, I. & Kóródi, M. (2008). A vidéki turizmus fejlesztése, Budapest: Szaktudás Kiadó Ház Zrt.
- [3] Gyórfy-Villám, A. (2001). A lovasturizmus kézikönyve, Budapest: Mezőgazda Kiadó
- [4] Jászberényi, M., Boros, K. & Miskolczi, M. (2022). Vonzerőfejlesztés a kulturális és aktív turizmusban. Akadémiai Kiadó, Budapest. <https://mersz.hu/jaszberenyi-boros-miskolczi-vonzerofejleszt-es-a-kulturalis-turizmusba/>, 2023.10.18. DOI: 10.1556/9789634548041
- [5] Michalkó, G. (2016). A turizmológia elméleti alapok. Akadémiai Kiadó, Budapest. <https://mersz.hu/michalko-turizmolologia/>, 2023.10.15. DOI: 10.1556/9789630597173
- [6] Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia keretein belül, a Magyar Turizmus Zrt. számára megfogalmazott fejlesztési stratégia. 2009. [online] 3-18. http://www.logyogyasz.hu/_data/VFS_c8c9c84eaf138481b7f851359d7edf4.pdf?fbclid=IwAR1J3MDAPk8k58LJbDjk7jJsY0sIDnthfLNG20mEIDSf6diWlBx2EEQT4M, 2023.10.30.

- [7] Obádovics, Cs. (2021). Lovak, lovasok, lovardák – lovasturizmus Magyarországon. Gazdaság & Társadalom, Journal of Economy & Society, [e-folyóirat] 21(1), 77-93. http://real-j.mtak.hu/23771/1/GT_2021_1.pdf, 2023.10.30. DOI: <https://doi.org/10.21637/GT.2021.1.05>
- [8] Pásztk, N. & Kulcsár, K. (2022). Hagyományőrző sportágak – íjászat és lovaglás -, mint rekreációs tevékenység, akár minden korosztály számára, DOI: <https://doi.org/10.21486/recreation.2022.12.3.1>